

Gátlisti vegna mats á

LESSKILNINGSKENNSLU

Um gátlistann

Duke og Pearson¹ settu gátlistann saman til að hjálpa kennurum að leggja mat á eigin lestrarkennslu og þá sérstaklega hvort nægilega vel væri hugað að kennslu sem efldi lesskilning nemenda. Gátlistinn getur hjálpað kennurum að meta bæði styrk- og veikleika lestrarkennslu sinnar en slíkar vangaveltur eru einmitt fyrsta skrefið í því að gera góða lestrarkennslu enn betri. Gátlistinn er einnig góður vegvísir þegar verið er að leggja mat á eða endurskipuleggja lestrarkennslu skóla og gott innlegg í umræður um lestrarkennslu meðal kennara, innan læsisteymis eða lærdómssamfélags.

Almennt um kennsluáætlanir í lestri

- Hversu miklum tíma eyða nemendur við virkan lestur?
- Hversu miklum tíma verja nemendur við annan lestur en þann sem tengist námi beint eða lesgreinum?
- Hafa nemendur skýr og fyrirfram ákveðin markmið í huga þegar þeir lesa?
- Hvað hafa nemendur aðgang að mörgum textategundum í kennslustofunni? Hversu margir nemendur eru duglegir að lesa mismunandi textategundir?
- Fá nemendur mörg tækifæri til að öðlast skilning á nýjum orðum og hugtökum í gegnum mismunandi textategundir? Með umræðum um nýjar hugmyndir? Í gegnum beina orðaforða- og hugtakakennslu?
- Fá nemendur góða kennslu í lesfimi?
- Hversu miklum tíma verja nemendur við ritun texta fyrir aðra þar sem lögð er áhersla á gagnvirk tengsl lestrar og ritunar?
- Fá nemendur tækifæri til að taka þátt í gæðaumræðum um texta?

Um kennslu lesskilningsaðferða

Er nemendum kennt að ...

- gera sér grein fyrir tilgangi með lestri sínum hverju sinni?
- forskoða texta áður en lestur hefst?
- gera forspá fyrir og á meðan á lestri stendur?
- virkja viðeigandi bakgrunnsþekkingu?
- hugsa upphátt á meðan á lestri stendur?
- notfæra sér uppbyggingu texta til að styðja við lesskilning?

1 Duke, N. K. Og Pearson, P. D. (2002). Effective Practices for Developing Reading Comprehension (bls. 205-242). Í Alan E. Farstrup og S. Jay Samuels (ritstj.), *What Research has to say about Reading Instruction* (3. útg.). Newark, DE: International Reading Association.

- setja efni texta fram á sjónrænan hátt til að tryggja skilning og endurheimt upplýsinga?
- ákvarða meginhugmyndir í texta?
- draga saman aðalatriði í texta – gera samantekt?
- gera spurningar úr texta?
- takast á við ný orð og hugtök á meðan á lestri stendur?
- fylgjast með lesskilningi sínum á meðan á lestri stendur?

Felur kennslan á aðferðunum í sér stigskiptan stuðning, það er ...

- greinargóða lýsingu á aðferðinni og hvernig á að nota hana?
- sýnikennslu (modelling)?
- tileinkun aðferðar með samvinnu (collaborative use)?
- yfirfærslu við beitingu aðferðar þar sem ábyrgðin færast frá kennara yfir á nemanda (guided practice)?
- næg tækifæri fyrir nemandann að þjálfa sig í notkun aðferða (independent practice)?

Annað sem þarf að hafa í huga

- Er nemendum kennt að beita mörgum lesskilningsaðferðum í einu í stað einnar?
- Er vandað til verka við val á texta sem hæfir aðferð og nemendahópnum?
- Er hugað að áhuga nemenda gagnvart því að taka þátt í lestrartengdum verkefnum og beitingu aðferða sem hann á að hafa lært?
- Er lesskilningsfærni nemenda metin reglulega?

Það er vissulega að mörgu að hyggja og er það ósk höfunda gátlistans að kennurum fallist ekki hendur ef mikið verk er óunnið heldur haldi ótrauðir áfram í átt að því að efla lestrarkennslu sína nemendum til hagsbóta.